

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَىٰ قَالُوا سَلَامٌ
 قَالَ سَلَامٌ ۖ فَمَا لَبِثَ أَنْ جَاءَ بِعِجْلٍ حَنِيدٍ (69)
 فَلَمَّا رَأَىٰ أَيْدِيَهُمْ لَا تَصِلُ إِلَيْهِ نَكِرَهُمْ وَأَوْجَسَ
 مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ لُّوطٍ
 (70) وَامْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَبَشَّرْنَاهَا بِإِسْحَاقَ
 وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبَ (71) قَالَتْ يَا وَيْلَتَا أَ
 أَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
 عَجِيبٌ (72) قَالُوا أَتَعْجَبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحْمَةُ اللَّهِ
 وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ حَمِيدٌ مَجِيدٌ (73)
 فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبُشْرَىٰ
 يُجَادِلُنَا فِي قَوْمِ لُوطٍ (74) إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَحَلِيمٌ أَوَّاهٌ
 مُنِيبٌ (75) يَا إِبْرَاهِيمُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ

أَمْرُ رَبِّكَ وَ إِنَّهُمْ آتِيهِمْ عَذَابٌ غَيْرُ مَرْدُودٍ (76) وَ
 لَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيءَ بِهِمْ وَ ضَاقَ بِهِمْ ذَرْعًا
 وَ قَالَ هَذَا يَوْمُ عَصِيبٍ (77) وَ جَاءَهُ قَوْمُهُ يُهْرَعُونَ
 إِلَيْهِ وَ مِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَا قَوْمِ
 هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ لَا تُخْزُونِ
 فِي ضَيْفِي أَلَيْسَ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ (78) قَالُوا لَقَدْ
 عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَ إِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا
 نُرِيدُ (79) قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةً أَوْ آوِي إِلَى رُكْنٍ
 شَدِيدٍ (80) قَالُوا يَا لُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا
 إِلَيْكَ فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِنَ اللَّيْلِ وَ لَا يَلْتَفِتْ
 مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرَاتَكَ إِنَّهُ مُصِيبُهَا مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ
 مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ (81) فَلَمَّا

جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا

حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ مَنْضُودٍ (82) مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ

وَمَا هِيَ مِنَ الظَّالِمِينَ بِبَعِيدٍ (83)

There came Our messengers to Abraham with glad tidings. They said, "Peace!" He answered, "Peace!" and hastened to entertain them with a roasted calf. But when he saw their hands went not towards the (meal), he felt some mistrust of them, and conceived a fear of them. They said: "Fear not: We have been sent against the people of Lut." And his wife was standing (there), and she laughed: But we gave her glad tidings of Isaac, and after him, of Jacob. She said: "Alas for me! Shall I bear a child, seeing I am an old woman, and my husband here is an old man? That would indeed be a wonderful thing!" They said: "Dost thou wonder at Allah's decree? The grace of Allah and His blessings on you, O ye people of the house! For He is indeed worthy of all praise, full of all glory!" When fear had passed from (the mind of) Abraham and the glad tidings had reached him, he began to plead with us for Lut's people. For Abraham was, without doubt, forbearing (of faults), compassionate, and given to patience. Abraham! Seek not this. The decree of thy Lord hath gone forth: for them there cometh a chastisement that cannot be turned back! When Our messengers came to Lut, he was grieved on their account and felt himself powerless (to protect) them. He said: "This is a distressful day." And his people came rushing towards him, and they had been long in the habit of practising abominations. He said: "O my people! Here are my daughters: they are purer for

~~~~~

you (if ye marry)! Now fear Allah, and cover me not with shame about my guests! Is there not among you a single right-minded man?" They said: "Well dost thou know we have no need of thy daughters: indeed thou knowest quite well what we want!" He said: "Would that I had power to suppress you or that I could betake myself to some powerful support." (The Messengers) said: "O Lut! We are Messengers from thy Lord! By no means shall they reach thee! Now travel with thy family while yet a part of the night remains, and let not any of you look back: but thy wife (will remain behind): To her will happen what happens to the people. Morning is their time appointed: Is not the morning nigh?" When Our decree issued, We turned (the cities) upside down, and rained down on them brimstones hard as baked clay, spread, layer on layer, - marked as from thy Lord: Nor are they ever far from those who do wrong!

اور دیکھو، ابراہیمؑ کے پاس ہمارے فرشتے خوشخبری لیے ہوئے پہنچے۔ کہا تم پر

سلام ہو۔ ابراہیمؑ نے جواب دیا تم پر بھی سلام ہو۔ پھر کچھ دیر نہ گزری کہ

ابراہیمؑ ایک بھنا ہوا چھڑا (ان کی ضیافت کے لیے) لے آیا۔ مگر جب دیکھا کہ

ان کے ہاتھ کھانے پر نہیں بڑھتے تو وہ ان سے مشتبہ ہو گیا اور دل میں ان

سے خوف محسوس کرنے لگا۔ انہوں نے کہا "ڈرو نہیں ہم تو لوطؑ کی قوم کی

طرف بھیجے گئے ہیں۔" ابراہیمؑ کی بیوی بھی کھڑی ہوئی تھی۔ وہ یہ سن کر ہنس

دی۔ پھر ہم نے اس کو اسحاقؑ کی اور اسحاقؑ کے بعد یعقوبؑ کی خوشخبری دی۔

وہ بولی "ہائے میری کم بختی! کیا اب میرے یہاں اولاد ہوگی جبکہ میں بڑھیا  
پھونس ہو گئی اور یہ میرے میاں بھی بوڑھے ہو چکے؟ یہ تو بڑی عجیب بات  
ہے۔" فرشتوں نے کہا "اللہ کے حکم پر تعجب کرتی ہو؟ ابراہیمؑ کے گھر والو،  
تم لوگوں پر تو اللہ کی رحمت اور اُس کی برکتیں ہیں، اور یقیناً اللہ نہایت قابل  
تعریف اور بڑی شان والا ہے۔" پھر جب ابراہیمؑ کی گھبراہٹ دور ہو گئی اور  
(اولاد کی بشارت سے) اس کا دل خوش ہو گیا تو اس نے قوم لوط کے معاملے  
میں ہم سے جھگڑا شروع کیا۔ حقیقت میں ابراہیمؑ، بڑا حلیم اور نرم دل آدمی تھا  
اور ہر حال میں ہماری طرف رجوع کرتا تھا۔ (آخر کار ہمارے فرشتوں نے  
اس سے کہا) "اے ابراہیمؑ، اس سے باز آ جاؤ، تمہارے رب کا حکم ہو چکا ہے  
اور اب ان لوگوں پر وہ عذاب آ کر رہے گا جو کسی کے پھیرے نہیں پھر  
سکتا۔" اور جب ہمارے فرشتے لوطؑ کے پاس پہنچے تو اُن کی آمد سے وہ بہت  
گھبرایا اور دل تنگ ہوا اور کہنے لگا کہ آج بڑی مصیبت کا دن ہے۔ (ان  
مہمانوں کا آنا تھا کہ) اس کی قوم کے لوگ بے اختیار اس کے گھر کی طرف

دوڑ پڑے۔ پہلے سے وہ ایسی ہی بد کاریوں کے خوگر تھے۔ لوطؑ نے ان سے کہا

"بھائیو، یہ میری بیٹیاں موجود ہیں، یہ تمہارے لیے پاکیزہ تر ہیں۔ کچھ خدا کا

خوف کرو اور میرے مہمانوں کے معاملے میں مجھے ذلیل نہ کرو۔ کیا تم میں

کوئی بھلا آدمی نہیں؟" انہوں نے جواب دیا "تجھے تو معلوم ہی ہے کہ تیری

بیٹیوں میں ہمارا کوئی حصہ نہیں ہے۔ اور تو یہ بھی جانتا ہے کہ ہم چاہتے کیا

ہیں۔" لوطؑ نے کہا "کاش میرے پاس اتنی طاقت ہوتی کہ تمہیں سیدھا کر

دیتا، یا کوئی مضبوط سہارا ہی ہوتا کہ اس کی پناہ لیتا۔" تب فرشتوں نے اس سے

کہا کہ "اے لوطؑ، ہم تیرے رب کے بھیجے ہوئے فرشتے ہیں، یہ لوگ تیرا

کچھ نہ بگاڑ سکیں گے۔ بس تو کچھ رات رہے اپنے اہل و عیال کو لے کر نکل جا۔

اور دیکھو تم میں سے کوئی شخص پیچھے پلٹ کر نہ دیکھے۔ مگر تیری بیوی (ساتھ

نہیں جائے گی) کیونکہ اس پر بھی وہی کچھ گزرنے والا ہے جو ان لوگوں پر

گزرنا ہے۔ ان کی تباہی کے لیے صبح کا وقت مقرر ہے۔ صبح ہوتے اب دیر ہی

کتنی ہے!" پھر جب ہمارے فیصلے کا وقت آ پہنچا تو ہم نے اس بستی کو تل پٹ

کر دیا اور اس پر پکی ہوئی مٹی کے پتھر تار تار توڑ برسائے جن میں سے ہر پتھر

تیرے رب کے یہاں نشان زدہ تھا۔ اور ظالموں سے یہ سزا کچھ دور نہیں

ہے۔

اور देखو! इबराहीम के पास हमारे फ़रिश्ते खुशखबरी लिए हुए पहुँचे । कहा तुमपर सलाम हो । इबराहीम ने जवाब दिया कि तुमपर भी सलाम हो । फिर कुछ देर न गुज़री कि इबराहीम एक भुना हुआ बछड़ा (उनकी ज़ियाफ़त के लिए) ले आया । मगर जब देखा कि उनके हाथ खाने पर नहीं बढ़ते तो वह उनसे मुश्तबह हो गया और दिल में उनसे खौफ़ महसूस करने लगा । उन्होंने कहा, “डरो नहीं, हम तो लूत की क्रौम की तरफ़ भेजे गए हैं ।” इबराहीम की बीवी भी खड़ी हुई थी, वह यह सुनकर हँस दी । फिर हमने उसको इसहाक़ की और इसहाक़ के बाद याक़ूब की खुशखबरी दी । वह बोली, “हाय मेरी कमबख्ती! क्या अब मेरे यहाँ औलाद होगी जबकि मैं बुढ़िया फूँस हो गई और मेरे मियाँ भी बूढ़े हो चुके? यह तो बड़ी अजीब बात है ।” फ़रिश्तों ने कहा, “अल्लाह के हुक्म पर ताज्जुब करती हो? इबराहीम के घरवालो, तुम लोगों पर तो अल्लाह की रहमत और उसकी बरकतें हैं, और यकीनन अल्लाह निहायत काबिले-तारीफ़ और बड़ी शानवाला है ।” फिर जब इबराहीम की घबराहट दूर हो गई और (औलाद की बशारत से) उसका दिल खुश हो गया तो उसने क्रौमे-लूत के मामले में हमसे झगड़ा शुरू किया । हकीकत में इबराहीम बड़ा हलीम और नर्म दिल आदमी था और हर हाल में हमारी तरफ़ रुजूअ करता था । (आखिरकार हमारे

~~~~~

फ़रिश्तों ने उससे कहा) “ऐ इबराहीम, इससे बाज़ आ जाओ, तुम्हारे रब का हुक्म हो चुका है और अब उन लोगों पर वह अज़ाब आकर रहेगा जो किसी के फेरे नहीं फिर सकता।” और जब हमारे फ़रिश्ते लूत के पास पहुँचे तो उनकी आमद से वह बहुत घबराया और दिल तंग हुआ और कहने लगा कि आज बड़ी मुसीबत का दिन है। (इन मेहमानों का आना था कि) उसकी क़ौम के लोग बेइखतियार उसके घर की तरफ़ दौड़ पड़े। पहले से वे ऐसी ही बदकारियों के ख़ूगर थे। लूत ने उनसे कहा, “भाइयो, ये मेरी बेटियाँ मौजूद हैं, ये तुम्हारे लिए पाक़ीज़ातर हैं। कुछ ख़ुदा का खौफ़ करो और मेरे मेहमानों के मामले में मुझे ज़लील न करो। क्या तुममें कोई भला आदमी नहीं?” उन्होंने जवाब दिया, “तुझे तो मालूम ही है कि तेरी बेटियों में हमारा कोई हिस्सा नहीं है। और तू यह भी जानता है कि हम चाहते क्या हैं।” लूत ने कहा, “काश, मेरे पास इतनी ताक़त होती कि तुम्हें सीधा कर देता, या कोई मज़बूत सहारा ही होता कि उसकी पनाह लेता।” तब फ़रिश्तों ने उससे कहा कि “ऐ लूत, हम तेरे रब के भेजे हुए फ़रिश्ते हैं, ये लोग तेरा कुछ न बिगाड़ सकेंगे। बस तू कुछ रात रहे अपने अहलो-अयाल को लेकर निकल जा। और देखो तुममें से कोई शख्स पीछे पलटकर न देखे। मगर तेरी बीवी (साथ नहीं जाएगी) क्योंकि उसपर भी वही कुछ गुज़रनेवाला है जो इन लोगों पर गुज़रना है। उनकी तबाही के लिए सुबह का वक़्त मुक़र्रर है — सुबह होते अब देर ही कितनी है!” फिर जब हमारे फ़ैसले का वक़्त आ पहुँचा तो हमने उस बस्ती को तलपट कर दिया और उसपर पकी हुई मिट्टी के पत्थर ताबड़-तोड़ बरसाए


~~~~~

जिनमें से हर पत्थर तेरे रब के हाँ निशानज़दा था | और ज़ालिमों से  
यह सज़ा कुछ दूर नहीं है |